

Modstandere af at gaa denne Vej. Den ene siger: Vi bør blive staaende ved det gamle, vi kunne ingen Ting udrette, det er Aanden, som skal gøre det altsammen, vi kunne ikke ved Lovgivning skabe nyt Liv, lad os derfor blive ved det bestaaende. Mod denne Betragtning anførte Ordføreren to Fyndsprog af Morten Luther. Luther siger: „Aand mig hid og Aand mig did! Jeg har ogsaa levet i Aanden, har ogsaa set Aander, og ved saavel som nogen, at det er Aanden, der udretter alt, men alligevel vilde jeg have skuddt fejl af Maalet, dersom ikke Sprogene havde hjulpet mig og gjort mig sikker paa Vejen“. Og endvidere siger Luther: „At sidde stille og gribe mod Himlen og vente, indtil man ser Aanden komme, er idelt Gøgleværk“. Disse Udtalelser af Morten Luther bleve anførte af den daværende Ordfører mod den Retning, der drager til Felts mod disse Lovforanstaltninger med den Begrundelse, jeg før har nævnt. Den anden Betragtning, som er rettet mod Lovforslagene, og som den daværende Ordfører den Gang tog til Genmæle imod, er lige den modsatte. Den siger, at der er meget at gøre, men at „man styrer paa den urigtige Vej, naar man arbejder paa at rette og bøde paa det bestaaende eller paa at udvikle det videre, man skal gaa den lige modsatte Vej, først skaffe sig fuldkommen fri Haand og da begynde forfra med at ny-skabe det kirkelige Væsen.“ Disse to Betragtninger drog den daværende Ordfører til Felts imod. Ministeren fremhævede navnlig Grundlovens Bud, det samme Grundlovsbud, som vi have endnu, at Folkekirkens Forfatning ordnes ved Lov, og han sagde: „Hvis man vil give Folkekirken en Forfatning, saa maa enhver, der ærlig og redelig vil stræbe efter at opfylde Grundlovens Bydende, understøtte de forberedende Skridt, hvorved man arbejder hen til at skaffe Folkekirken en Forfatning“. „Grunden, hvorfor jeg ønsker dette Lovforslag, er den, at Menighederne nu ikke ere ordnede som Menigheder og ikke have noget Organ, hvorigennem de kunne udtale sig“. Han anbefalede meget stærkt at skride til Oprettelse af Menighedsraad og sagde: det nytter ikke at indvende mod dem, at de ikke kunne blive fuldkomne, at de ville have deres Skrøbeligheder. Hvorfor skulle de ikke have Skrøbeligheder? Der er ingen, der er fuldkommen. Idealet naas ikke, heller ikke for Menighedsraadenes Vedkommende. Men, sagde Ministeren, vi maa gaa ud

fra, at han, som var den kristelige Religions Stifter, netop i den Henseende saa langt klarere end andre Religionsstiftere, thi andre Religionsstiftere have troet at kunne samle Samfund udelukkende af rene, af hellige, af ubesmittede Mennesker. Han indsaa derimod Aartusinder forud, at hvor meget kraftigt og stort der end kunde være i det Samfund, han stiftede, vilde der ved Siden deraf ogsaa være meget skrøbeligt, og at Idealet aldrig vilde blive naaet. Hvem følger Idealet, gør den gejstlige Lærerstand det? Nej, svarer Ministeren, heller ikke den følger Idealet; men ingen af os ville af den Grund fraaede, at vi have Lærere. Disse Grund-sætninger bleve fremsatte i Rigsdagen under Behandlingen af et lignende Forslag som dette, og den daværende Ordfører sagde jo, som jeg før nævnedes, at det, vi skulle gøre, er at gaa organiserende og udviklende til Værks paa det bestaaendes Grundlag. Se, ganske den samme Betragtning er det, jeg har gjort til min, og som jeg har staaet paa, da jeg fremsatte disse Forslag, at vi bør blive paa det bestaaende Grundlag og udvikle det. Det mener jeg er den eneste virkelige konservative Betragtning. Jeg ønsker Folkekirkens Bevarelse, og jeg tror, at det bedst naas ved, hvad her er foreslaaet.

De samme Betragtninger, som den Gang rejste sig mod en saadan Fremgangsmaade, rejse sig ogsaa nu derimod. Der kommer ogsaa nu en Betragtning frem, hvorefter man siger: hvad skulle vi med disse Forandringer? Lad os blive ved det bestaaende; det er jo ikke ad Lovgivningens Vej, at man fremmer noget, det er Aanden, der skal gøre det alt sammen. Det siger man fra den ene Side. Fra den anden Side siger man: vel er der noget at gøre, men ikke ad Lovgivningens Vej; lad os hellere i Dag end i Morgen faa Folkekirken opløst i luttet Frimenigheder, hvor de mest forskellige Lærdomsvejr kunne blæse. Naar det er sket, saa er der Grund til at begynde forfra med at organisere Kirken. Om det skulde lykkes disse to vidt-forskellige Betragtninger ved en Samvirken, som ikke vil udeblive, og som allerede er indledet, at faa det Arbejde, her er begyndt, standset, ja, da vilde det efter min Betragtning være meget beklageligt, men mest beklageligt for Folkekirken. Jeg tror, at var der i 1860 Grund til at optage et Lovgivningsarbejde for at faa vore Sognemenigheder organiserede,